

Van baby tot boekbaby in het consultatiebureau van Kind en Gezin

Resultaten binnen het Boekbaby's-onderzoek van de vakgroep Pedagogische Wetenschappen, UGent (Bruno Vanobbergen)

1. Opzet

In september 2008 stapten 20 gemeenten in het project Boekbaby's. Vanaf dan krijgt elk kind van 6 maanden tijdens de consultatie in het plaatselijke bureau van Kind en Gezin een gratis boekenpakket. In elk bureau is er ook een boekenhoek aanwezig. Op de leeftijd van 18 maanden verwijst Kind en Gezin de kinderen door naar de openbare bibliotheek voor een vervolgpakket.

Vanaf september richtte de aandacht van het Boekbaby's-onderzoek zich dan ook ten volle op de consultatiebureaus van Kind en Gezin, meer bepaald op de vrijwilligers die de dokter en het verplegend personeel assisteren. Het zijn immers deze mensen die een Boekbaby's-pakket overhandigen aan de ouders van een baby van 6 maanden.

Het onderzoek brengt in kaart hoe de vrijwilligers het uitdelen van de pakketten ervaren en hoe ze dat aanpakken. Verder peilt het naar de rol van de boekenhoek binnen het consultatiebureau. Daarnaast achterhaalt de studie mogelijke behoeften rond extra vorming over Boekbaby's en onderzoekt ze of de informatie over Boekbaby's binnen de verschillende consultatiebureaus vlot doorstroomt.

Op basis van de resultaten kan het uitdeelsysteem – indien nodig – verder verfijnd en bijgestuurd worden.

2. Methode

In november en december 2008 kregen de medewerkers van Kind en Gezin een vragenlijst. Het belangrijkste doel: de ervaringen van de Kind en Gezin-vrijwilligers in kaart brengen en de introductie van de boekenpakketten via de consultatiebureaus bij de ouders van dichtbij bekijken.

Daarnaast werd in de twee deelnemende provincies een focusgroep georganiseerd. Aan elke focusgroep namen acht à tien Kind en Gezin-vrijwilligers deel. De belangrijkste bedoeling van de focusgroepen was het uitdiepen en verfijnen van enkele thema's die uit de algemene bevraging naar voren kwamen.

3. Reacties en resultaten

a) Vorming is belangrijk!

Meer dan de helft van de Kind en Gezin-vrijwilligers stuurde de vragenlijst terug (220 van ca. 400 vragenlijsten). Iets meer dan de helft van deze groep was aanwezig op het vormingsmoment dat Stichting Lezen over Boekbaby's organiseerde. Ze waardeerden de vorming sterk: zowel de info over Boekbaby's als de info over peuter- en kleuterboeken wist telkens ca. 85% van de aanwezigen te boeien. Ook in de focusgesprekken werd

regelmatig naar de betekenis van het vormingsmoment verwezen. Verschillende deelnemers stelden dat het hen enthousiast maakte om deel te nemen aan Boekbaby's. Ze zagen het belang van het project in en vonden er een stimulans in om zelf het project mee vorm te geven.

b) Mee van bij het begin: een sleutel tot succes

Eén van de belangrijkste redenen waarom sommige respondenten niet of onvoldoende instappen in het Boekbaby's-project, is 'het niet mee zijn van bij het begin'. De zwakke doorstroom van de informatie binnen het consultatiebureau zelf vormt hier vaak een heikel punt. Voldoende interne overlegmomenten kunnen dit probleem opvangen, maar zijn vaak moeilijk te organiseren.

c) Verschillend consultatiebureau, verschillende aanpak

Wanneer ouders met een baby van 6 maanden op consult komen, geeft een ruime meerderheid van de vrijwilligers uitleg over Boekbaby's (80%) en over het boekenpakket (70%). Uitleg over de werking van de openbare bibliotheek (30%) en over de boekenhoek in het consultatiebureau (35%) vindt men minder belangrijk.

In de manier waarop het boekenpakket bij de ouders geïntroduceerd wordt, zijn er grote verschillen tussen de consultatiebureaus onderling. Sommige bureaus overhandigen het pakket gewoon en leggen vooral uit waarom ze dit geschenk krijgen, in andere bureaus bekijken de vrijwilligers het hele boekenpakket samen met de ouders en geven ze - onder meer - bijkomende uitleg over de inhoud ervan.

De grote verschillen zijn grotendeels te wijten aan het aantal vrijwilligers dat op hetzelfde ogenblik in het consultatiebureau aanwezig is. In kleinere bureaus is doorgaans slechts één vrijwilliger aanwezig, waardoor het heel moeilijk is om veel extra tijd aan het boekenpakket te besteden. In grotere bureaus verdelen twee vrijwilligers de taken. Dit maakt het voor één van de twee aanwezige vrijwilligers mogelijk om zich even met de ouders af te zonderen. Regelmatig blijkt de boekenhoek hiervoor de aangewezen plek te zijn.

d) Hoeken met boeken: een potentieel succes

Algemeen stellen we vast dat een grote groep vrijwilligers de introductie van de boekenhoek in het consultatiebureau waardeert (ca. 70%). Een ruime meerderheid stelt evenwel dat men nog tijd nodig heeft om de boekenhoek optimaal in de werking van het bureau te integreren. Op dit ogenblik wordt de boekenhoek vooral gebruikt door (1) de oudere broers en zussen van de boekbaby's en (2) die vrijwilligers die het boekenpakket in de boekenhoek bij de ouders introduceren.

e) Niet over één nacht ijs

Niet alleen voor de boekenhoek vragen de consultatiebureaus tijd om de Boekbaby's-filosofie te adapteren. Ideeën om boekjes te integreren binnen de werking van de bureaus zijn er al, maar voor de uitwerking is meer tijd nodig. Zo verwijzen sommige vrijwilligers naar het gebruik van een ritselboekje bij het meten en wegen van de kinderen om de kinderen tot rust te laten komen. Opvallend daarbij is ook hoe het focusgesprek deels functioneerde als uitwisselingsmoment van goede ideeën en tips tussen de verschillende vrijwilligers.

f) De ene ouder is de andere niet

Tot slot was het opvallend hoe de Kind en Gezin-vrijwilligers zich bewust zijn van verschillen tussen ouders en - met respect voor deze verschillen - toch het belang van het project bij elke ouder proberen te verdedigen. Dit gaat zeker op voor het contact met allochtone ouders. Een vrijwilliger formuleerde het als volgt: 'De cultuur van die mensen is

anders dan bij ons en je voelt dat ook. Zij staan wel voor veel dingen open en ik vind dat je er veel uit leert. Het is niet alleen zij die iets leren, we kunnen er zelf ook iets van leren'. Het is duidelijk dat hier wegen liggen voor bijkomend onderzoek.